

Dakteris Klauns ārstē bez zālēm

Inga Kaļva-Miņina

Iepazīstinot ar sevi, GITA GUDRAMOVIČA (*attēlā*) stāsta, ka ir no augstākā ciemata Latvijā – no Rēzeknes novada Kaunatas pagasta Dubuļiem. Šobrīd viņas dzīve rit Rēzeknē – Gita ir divu bērnu mamma un drīz sagaidīs savu trešo atvasi, jau vairāk nekā 14 gadus strādā Rēzeknes pirmsskolas izglītības iestādē “Māriņa” par sporta skolotāju, ir aktīva, kopā ar ģimeni ceļo un mīl iesaistīties dažādās aktivitātēs. Un vēl Gitai ir kāds īpašs sirds darbs – viņa ir dakteris Klauns Cacā, kuru var sastapt Rēzeknes slimnīcā.

Simboliskā dāvana – klauna deguns

Par dakteriem Klauniem Gita pirmo reizi uzzināja no kādas ģimenes, kuras bērns bija saslimis ar onkoloģisko slimību un nonāca slimnīcā Rīgā. Vecāki stāstīja, cik ļoti nozīmīgs – gan bērnam, gan vecākiem – bijis dakteru Klaunu darbs. Pēc dažiem gadiem kolēģe, ejot prom no darba, Gitai uzdāvināja kādu simbolisku dāvanu – sarkano klauna degunu, kuru labdarības akcijas laikā – aprīlī un maijā – var iegādāties lielveikalā «Rimi», piebilstot, ka tā ir dāvana ar jēgu. Tomēr tad vēl Gita īsti nesaprata šīs dāvanas nozīmi.

«Tas bija kovida laiks – 2021. gads, kad man nāca apjaušma, ka nedrīkst dzīvot tikai sev. Man bija brīvs laiks, jo tad vēl nestrādāju pilnu slodzi, un sapratu, ka ir vēlēšanās darīt kaut ko citu cilvēku labā. Kovida laikā 2021. gada 8. oktobrī man Facebook pēkšņi parādījās sludinājums, ka biedrība «Dr. Klauns» meklē dakterus Klaunus. Savu pieteikuma anketu aizsūtīju pēdējā dienā,» atceras Gita.

Ko dara dakteris Klauns, Gita nezina. Sākotnēji licies, ka dažreiz būs jāaiziet uz slimnīcu paspēlēt ar bērniem. Tikai tad, kad Gita nokļuva apmācībās, viņa saprata, cik patiesībā būšana par dakteri Klaunu ir svarīgs darbs, kuram nopietni jāgatavojas. «Bija četras atlases kārtas – jāaizpilda anketa, tad bija intervija, trešā atlases kārtā jau notika Rīgā – tajā tika vērtēta aktiermāksla, uzdevumi bija veidoti, balstoties uz partnerattiecībām, komandas darbu, prasmi atļaut sev būt vājam. Noslēdzot atlases kārtu bija ar psihoterapeitu, kad arī veicām dažādus uzdevumus,» stāsta Gita.

Veiksmīgi izejot atlases kārtas, novembra beigās Gita bija apstiprināta programmā «Dr. Klauns», un no janvāra sākās apmācības, kas ilga deviņus mēnešus. «Tā kā bija kovida laiks, tad apmācības notika gan attālināti, gan klātienē – divas reizes mēnesī sestdien un svētdien no rīta līdz vakaram. Apmācības mūs atvēra kā cilvēkus, kā personības, tajā pašā laikā mēs katrs meklējām savu klaunu – kādi mēs esam. Šīs mācības nekad neaizmirsīšu, tās bija ļoti dziļas,» stāsta Gita.

Viena maiņa ilgst trīs stundas

No janvāra līdz maijam notika aktīvas mācības, bet jūnijā jau bija jauno dakteru Klaunu pirmais izgājiens Rīgas slimnīcā. «Es, mans pārinieks un mākslinieciskais vadītājs un mentors Igors Narovskis gājām pa nodaļu, mūsu uzdevums bija ļoti vienkāršs – pamāt, sasveicināties, vienā palātā, kur jutām, ka mums ir kontakts, varējām ieiet un vairāk komunicēt. Rīgā ir vieglāk strādāt, jo bērni zina, kas ir dakteris Klauns. Pēc maiņas kopā ar Igoru visu analizējām,» atceras Gita.

«Biju aizbraukusi praksē uz Daugavpili pie mūsu pieredzējušajiem kolēģiem dakteriem Klauniem. Esmu ļoti pateicīga Daugavpils kolēģiem par gupto pieredzi. Pirmajā maiņā es darbojos, kā mums mācīja, otrajā maiņā es jau redzēju, kā strādā reģionos, jo te mūsu darbs atšķiras no darba Rīgā. Savukārt septembrī dakteri Klauni sāka strādāt Rēzeknes slimnīcā,» stāsta Gita.

«Pirmajā mūsu maiņā Rēzeknes slimnīcā no Rīgas atbrauca mentors Igors Narovskis un vēl viens dakteris Klauns, un kopā ar mani un manu pārinieci Viktoriju gājām uz nodaļu. Mums mācīja, ka dakteris Klauns ir neverbāls, tādēļ runājām čibrišā – savā izdomātā valodā, un, šķiet, sākumā mūs uztvēra kā animatorus, bet mēs neesam bērnu izklaidētāji. Pagāja laiks, līdz beidzot personāls pie mums pierada un mēs – pie personāla. Kopīga sadarbība starp slimnīcu un biedrību «Dr. Klauns» arī sāka virzīties uz priekšu. Mēs bijām trīs meitenes no Rēzeknes, kas pabeidza piekto «Dr. Klaunu skolu,» savas pirmās darba gaitas Rēzeknes slimnīcā atceras Gita.

Kā notiek dakteru Klaunu darbs? Gita stāsta: «Mūsu izgājiens ilgst trīs stundas. Stunda ir iesildīšanās, kad mēs pārģērbjamies, pārrunājam iekārtot, iesildām balsi un ķermeni, ļaujām pamosties mūsu Klaunam, uzvelkam sarkano deguntiņu un jau esam dakteri Klauni. Dodamies uz nodaļu – darbojamies ar bērniem, pieaugušajiem, med-

personālu. Tas aizņem apmēram stundu, bet viss atkarīgs no bērnu skaita, jo Rēzeknē var būt gan divdesmit, gan arī pieci bērni. Tad ejam uz savu kabinetu un pārrunājam – kas notika, kas patika vai nepatika, ko varbūt varēja izdarīt citādi. Jā, viena maiņa ir trīs stundas – iesildīšanās, darbošanās un refleksija.» Sarunas laikā Gita atklāj, ka ir ļoti pateicīga savam darba devējam, jo grafiks bija izveidots tā, lai daktera Klauna pienākumus var apvienot ar ikdienas darbu bērnudārzā.

Jāuzsver, ka dakteri Klauni strādā divatā, un tas ir ļoti svarīgi. «Mūsu darbā galvenais ir partneris, ja, ieejot palātā, bērns uz mums nereaģē, tad mēs spēlējamies savā starpā. Bieži vien ir arī tā, ka vecāki iesaistās vairāk nekā bērni,» saka Gita, kura kā dakteris Klauns Rēzeknes slimnīcā strādā jau no 2022. gada.

Ļoti patīk strādāt ar jauniešiem

«Katra maiņa ir citāda. Katrā palātā ir savs stāsts, savs piedzīvojums. Nav tā, ka vienmēr ejam un mums ir jautri,» atklāj Gita. «Kad uzvelku degunu, tā vairs neesmu es – Gita, bet gan dakteris Klauns Cacā. Bet ir medaļas otrā puse – tā kā strādāju pirmsskolā, tomēr bērni vai vecāki mani atpazīst.»

Gita dalās kādā sirsniņā stāstā: «Biju darbā rīta rosmē, skolotāja saka, mūsu meitene nonākusi slimnīcā. Atbraucu uz maiņu, saku kolēģei, ka, iespējams, viņu satiksim. Meitene gulēja Infekcijas slimību nodaļā, mēs uzvilcām maskas, aizgājām uz palātu, kur ir meitenīte ar savu ģimeni. Viņa skatās un saka man – zini, tu man atgādini manu sporta skolotāju. Mēs sakām – oho, pastāsti, kāda ir tava sporta skolotāja! Pēc tam mēs secinām, ka tad jau sanāk, ka katram cilvēkam ir savs Klauns, bet savam Klaunam – savs cilvēks. Viņa sajūsmināti mums piekrita. Jautājām, vai viņai arī ir savs Klauns, kā to varētu saukt. Mūsu spēlē iesaistījās visa ģimene. Ejot prom, teicu, lai nodod sveicienus manam cilvēkam. Pagāja mēnesis, vienā rīta rosmē meitenīte pieskrien pie manis, apķer un saka – zini, gulēju slimnīcā, atnāca dakteris Klauns, un viņa bija ļoti līdzīga tev un lika nodot sveicienus. Šis bija mīļi,» ar siltu smaidu atceras Gita.

Gita stāsta, ka ir bijušas situācijas, kad bērns viņu atpazīst, bet turpina spēlēt. Ir bijis arī tā, ka vecāki, atpazīstot Gitu, nosauc viņu vārdā, un glābj otrs dakteris Klauns, sakot, ka neredz nekādu Gitu, jo te ir dakteris Klauns Cacā (starp citu, šo vārdu Gita ieguva, pateicoties Rēzeknes slimnīcas medmāsai).

Gita atklāj, ka viņai ļoti patīk strādāt ar jauniešiem. Tas ir izaicinājums, kas iedvesmo, jo jāmeklē atrast kontaktu. «Man patīk mēģināt saprast, kā ieinteresēt jauniešus, un esam tik daudz ko darījuši kopā – ar jauniešiem rīkojām modes skates un karaoki, filmējām TikTok video. Tāpat arī ar puīšiem – sākotnējā attieksme ir skeptiska, bet, kad viņi atveras, ir jautri. Reiz ienācām vienā palātā pie jaunieša, pat nespējām neko uzsākt, un 30 minūtes klausījāmies viņa dzīvesstāstu. Kad maiņa beidzās un mēs pārrunājām pieredzēto, es teicu – mēs izpildījām savu uzdevumu, mums nevajag vienmēr visus smidzināt, ja puīšim tobrīd bija svarīgi, lai viņu uzklāsa, tad mēs to arī izdarījām. Bija arī gadījums, kad jauniešis uz mums blāva. Mēs ļāvām to darīt, jo viņam bija jāizliek savas emocijas,» spilgtākos gadījumus daktera Klauna darbā atceras Gita.

«Klauna uzdevums ir sajūst situāciju, sajūst cilvēku un to, kas viņam tajā brīdī ir nepieciešams, – kādu vajag uzklāst, vēl kāds grib paspēlēt, bet vēl kāds grib izbļaut savas emocijas. Dakteru Klaunu skola man iemācīja – tas, kas notiek, nav par mani. Ja uz manis uzblāuj, tāpat tajā brīdī cilvēkam to vajadzēja. Es esmu blakus, lai viņš to varētu pārdzīvot. Pēc maiņas es noņemu degunu, uztaisu izelpu, apskaujamies ar pārinieku un pārrunājam notikušo. Darba posmā tas ir ļoti svarīgi – neturēt emocijas sevī, bet pārrunāt,» saka Gita jeb Dakteris Klauns Cacā, uzsverot: «Lielākā daļa Klaunu strādā pamatdarbā, un šis ir mūsu sirds darbs.»

No kreisās: Dr. Klauns Klipu Kļaks (Viktorija Šelomijenko) un Dr. Klauns Cacā (Gita Gudramoviča) Rēzeknes slimnīcā zēnu palātā – jautrā rotaļā ar bahilām

Piektās Dr. Klaunu skolas izlaidums jeb Gitai diploms kabatā

Dakteru Klaunu vasaras nometnē: G. Gudramoviča, V. Šelomijenko, O. Grāve, T. Steļmaka, G. Lūse, J. Aleksandrova un M. Smirnova

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta raksta «Dakteris Klauns ārstē bez zālēm» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds

Palīdzī Dakterim Klaunam būt tur, kur viņu gaida!

* Dr. Klauns ir labdarības organizācija, kas pastāv tikai no ziedojumiem. Vairākas reizes nedēļā visa gada garumā (arī svētku dienās) Dr. Klauni apmeklē bērnus slimnīcās visā Latvijā. Medicīniskajai klaunādei jābūt regulārai, lai bērni un vecāki, ārsti un medmāsas varētu uz Klauniem paļauties. Jūs varat atbalstīt dakteru Klaunu darbu un pieslēgt ikmēneša ziedojumu. Jebkura, pat vismazākā summa ir nozīmīga, – tā dod pārliecību, ka Dr. Klauni slimnīcās viesosies arī rīt, parīt un arī pēc gada.

* Izmantojot spēli, humoru un improvizāciju, Dr. Klauni ne tikai palīdz cilvēkiem slimnīcā, bet arī padara cilvēcīgāku pašu vidi. Katrs no viņiem ir profesionālis, kas ir apmācīts un pieredzējis medicīniskajā klaunādē – mākslā, kas prasa dziļu spēju izprast citu cilvēku un viņa vidi un uz tās pamata improvizēt.

* Vairāk informācijas par Dr. Klaunu programmu un iespēju atbalstīt organizācijas darbu – www.drklauns.lv.